

Bibliografie

- Abma, G & de Bruijn, J (red) 1989. *Hoedemaker herdacht*. Baarn: Ten Have.
- Afrikaanse Protestantse Kerk. Sinode 1993. Kerkorde 1994. Pretoria: Publikasiekommissie APK.
- Ainslie, J L. *The doctrines of ministerial order in the Reformed Churches of the 16th and 17th centuries*. Edinburgh: T & T Clark.
- Augustijn, C 1969. *Kerk en belijdenis*. Kampen: Kok.
- Balke, W 1973. Calvijn en de doperse radikalen. Proefskrif, Universiteit van Utrecht. Amsterdam: Ton Bolland.
- Balke, W 1982. Calvijn en Luther, in Graafland, C et al (red), *Luther en het gereformeed protestantisme*, 99-117. 's-Gravenhage: Boekencentrum.
- Balke, W 1985. *Gunning en Hoedemaker saamen op weg*. 's-Gravenhage: Boekencentrum.
- Balke, W 1992. *Omgang met de reformatoren*. De Groot: Goudriaan.
- Balke, W & Oostenbrink-Evers, H 1993. *De commissie voor De Kerkorde (1945-1950)*. Zoetermeer: Boekencentrum.
- Barnard, A C. *Die erediens*. Pretoria: NGKB.
- Bartels, H 1946. Tien jaren strijd om een belijdende kerk. Proefskrif, Universiteit van Utrecht. Den Haag: Stockum & Zoon.
- Barth, Karl 1922. *Der Römerbrief*. Veertiende druk 1989. Zürich: Theologischer Verlag.
- Barth, Karl 1949. *Die christliche Lehre nach dem Heidelberger Katechismus*. München: Kaiser Verlag.
- Barth, Karl 1964a. *Die Kirchliche Dogmatik*, IV/2. Zürich: EVZ.
- Barth, Karl 1964b. *Credo*. London: Hodder & Stoughton.
- Beukes, M J du P 2003, Kindernagmaal, in Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, Omsendbrief 39/2003f as dekkingsbrief vir ingeslote bundel werkstukke, 5 Desember 2003..
- Beukes, J 2003. Kultuurkritiek en die Hervormde benadering tot teologiebeoefening : 'n Gestaltegewing en uitdaging. HTS 59/1, 31-46.

Biesterveld, P & Kuijper, H H 1905. *Kerkelijk Handboekje bevattende de Bepalingen der Nederlandsche Synoden en andere stukken van beteekenis voor de Regeering der Kerken*. Sneek: Stoom-Snelpersdrukkerij

Botha, S J 1963. Die Historiese agtergrond van die Kerkwet van 1862 van die Nederduitsch Hervormde Kerk in de Z.A.R. HTS 19/I&II, 25-35.

Botha, S J 1973. *Die volkskerk*. Pretoria: HAUM.

Botha, S J [1981]. Die Nederduitsch Hervormde Kerk en leervryheid uit die geskiedenis van die Nederduitsch Hervormde Gemeente Pretoria. HTS 37/3.

Botha, S J 1989. Die volkskerk, in Botha, S J (red), *Belydende volkskerk*, 1-47, Pretoria: Kital.

Botha, S J 1994. Ortodoks as slagspreuk en liberaal as etiket. HTS 50/1&2, 257-271.

Botha, S J 1997. Belydenis in kerkregtelike verband met besondere verwysing na die konsep Kerkorde 1997, Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. HTS 53/4, 1290-1320.

Botha, S J 2000a. Historiese agtergrond en ontwikkeling van die Proponentsondertekeningsformule in die Reformatoriese tradisie. HTS 56/4, 867-884.

Botha, S J 2000b. Die proponentsondertekeningsformule van die Nederduitsch Hervormde kerk van Afrika. HTS 56/ 4, 885-904.

Botha, S J 2004. Die amp by vier reformatore met die klem op die beskouing van Johannes Calvyn. Ongepubliseerde lesing gehou by die Kerkreg Werkgemeenskap op 6 en 7 September 2004, Pretoria.

Bouwman, M 1937. *Voetius over het gezag der Synoden*. Amsterdam: Bakker.

Bouwman, H 1985a. *Gereformeerde Kerkrecht*, eerste deel. Kampen: De Groot Goudriaan.

Bouwman, H 1985b. *Gereformeerde kerkrecht*, tweede deel. Kampen: De Groot Goudriaan.

Bouwman, H 1988. *De kerkelijke tucht naar het Gereformeerde Kerkrecht*. Kampen: De Groot Goudriaan.

Brecht, Martin 1983. *Martin Luther: Sein Weg zur Reformation 1483-1521*. Stuttgart: Calwer Verlag.

Breytenbach, A P B [1982]. Die Belydenis in hermeneutiese verband. HTS 38/2&3, 45-51.

Breytenbach, A P B 2001. Huldigingswoord en Curriculum Vitae van Schalk Jacobus Botha. HTS 57/3&4, 721-731.

Bronkhorst, A J 1945. *Op weg naar een nieuwe kerkorde*. Amsterdam: Ten Have.

Bronkhorst, A J 1947. *Schrift en kerkorde*. Ongepubliseerde proefskrif, Universiteit van Utrecht.

Bronkhorst, A J [1988]. Schrift en kerkorde, in Van 't Spijker et al (red), *Inleiding tot de studie van het Kerkrecht*, 43-58. Kampen: Kok.

Brouwer, A M 1947. *Schrift en Kerkorde, antwoord aan Dr A J Bronkhorst*. Leiden: Sijthoff's.

Brouwer, A M sj. *De kerkorganisasie der eerste eeuw en wij*. Baarn: Bosch & Keuning.

Buitendag, J 2003. Die kerk se korporatiewe identiteit. HTS 59/2, 353-365.

Calvyn, Johannes 1992. *Institusie van die Christelike Godsdienst*, Deel 4. Potchefstroom: CJBF.

Coertzen, P 1991. *Gepas en ordelik: 'n Teologiese verantwoording van die orde vir en in die kerk*. Pretoria: RGN-Uitgewers.

Coertzen, P 1992. Christus se gesag in die kerk. NGTT XXXIII/1, 37-50.

Coertzen, P 1995. Offices in the church: contemporary questions and suggestions (proposals). In die *Skriflig* 29(3), 371-393.

Coertzen, P 1998. Regsbeskerming in die kerk. NGTT XXXIX / 1&2, 29-38.

Coertzen, P en Du Toit, S 2000. Die herkoms van die legitimasiEVERKLARING. NGTT XXXXI / 3&4, 239-259.

Coertzen, P 2001. Die regsposisie van kerke in Suid-Afrika. NGTT 42/1&2, 115-122.

Coertzen, P 2003. Kerkorde of Arbeidswet: die posisie van predikante en ander persone wat in die NG Kerk werk. NGTT 44/3&4, 248-257.

Dankbaar, W F 1956. Martin Micron. De Christlike Ordinancien der Nederlantscher Ghemeinten te Londen (1554), in Lindeboom, J et al (red), *Kerkhistorische Studiën behorende bij het Nederlands Archief voor Kerkgeschiedenis*, deel VII. 's-Gravenhage: Martinus Nijhoff.

Dankbaar, W F 1957. *Calvijn zijn weg en werk*. Nijkerk: Callenbach.

De Jongh, J 1911. De voorbereiding en constitueering van het kerkverband der Nederlandsche Gereformeerde Kerken in de zestiende eeu. Academisch proefschrift, Universiteit van Amsterdam.

De Jongh, J 1918. *Verklaring van de Kerkordening van de Nationale Synode van Dordrecht 1618-1619*. College-voordrachten van Prof. Dr. F L Rutgers over Gereformeerd Kerkrecht, Deel IV. Rotterdam: Libertas.

De Wet, C J H 1921. Die kollegiale kerkreg. Doktorale proefskrif, Vrije Universiteit van Amsterdam.

De Wet, J I, [1980]. Ampsetiek. HTS 36/1&2, 35-44.

De Wilde, W J sj. De *Doleantie*: naar het herstel der Kerk, eerste serie, nummer 3. Wageningen: Veenman & Zonen.

Die Hervormer Oktober 2003. Bybels-Reformatories – met een sprong?, bl 6.

Die Hervormer November 2003. Predikante in krisis, bl 1.

Die Hervormer November 2003. Multimedia, kuns en simbole binne 'n Hervormde spiritualiteit, bl 4.

Die Hervormer November 2003. Alternatiewe formuliere, bl 6.

Die Hervormer Desember 2003. Waarheen is die kerk op pad?, bl 2.

Die Hervormer Desember 2003. Die kerk se storie vir môre, bl 1 en 8.

Die Hervormer Februarie 2004. Storievertellers, bl 2.

Die Hervormer Maart 2004. Magsmisbruik, bl. 1.

Die Hervormer Maart 2004. Vernuwning en hervorming, bl. 4.

Die Hervormer Mei 2004. Rotasiebeginsel, bl. 4.

Die Hervormer Augustus 2004. Nee vir nuwe formuliere, bl. 2.

Die Hervormer Augustus 2004. Voorgestelde formuliere in die kollig, bl 4.

Dingemans, G D J 1987. *Een huis om in te wonen*. 's-Gravenhage: Boekencentrum.

Doornbos, K 1967. *De synode van Dordrecht 1618-1619 getoetst aan het recht der Kerk*. Amsterdam: Buiten & Schipperheijn.

Dreyer, J G M [1980]. Wat is die kerk? HTS 36/1&2, 45-49.

Dreyer, T F J 1989. 'n Poging tot 'n herdefinisie van die prediking binne die raamwerk van die Reformatoriese teologie. HTS 45/2, 350-369.

Dreyer, Y 2003a. 'n Teoretiese inleiding tot narratiewe hermeneutiek in die teologie. HTS 59/2, 313-332.

Dreyer, Y 2003b. Luister na die storie van die kerk: Riglyne vanuit 'n narratief-hermeneutiese perspektief. HTS59/2, 333-352.

Du Plooy, A le R 1982. Kerkverband. 'n Gereformeerde-Kerkregtelike studie.

Du Rand, J A 1988. Charisma en amp – 'n Pauliniese eksegetiese verkenning, in Rossouw P J (red), *Gereformeerde Ampsbediening*, 75-94. Pretoria: NG Kerkboekhandel.

Engelbrecht, B J 1979. *Temas rondom die reformasie*. Pretoria-Kaapstad: HAUM.

Engelbrecht, S P 1953 . *Geskiedenis van die Nederduitsch Hervormde kerk van Afrika*. Pretoria: HAUM.

Engelbrecht, S P 1945. *Neo-calvinisme*. Pretoria: De Bussy.

Exalto, K 1983. De doop bij Luther, in Van 't Spijker et al (red), *Rondom de doopvont*, 195-220. Kampen: De Groot Goudriaan.

Fiolet, A 1953. *Een kerk in onrust om haar belijdenis*. Nijkerk: Callenbach.

Fouche, D R 1988. Luther se doopbeskouing soos gebaseer op sy *De Captivitate Babylonica Ecclesiae*. Ongepubliseerde doktorsale proefskrif, Universiteit van Potchefstroom.

Gereformeerde Kerken in Nederland. Generale Synode van Assen met wijzigingen vanaf 1957 tot 1987. Kampen: Kok.

Gereformeerde Kerk in Suid-Afrika. Sinode 1979. Kerkorde 1979. Potchefstroom: Calvyn Jubileum Boekefonds.

Gerssen, S 1990. Het politieke spreken van de kerk, in Van 't Spijker, W et al (red), *De Kerk*, 494-504. Kampen: De Groot Goudriaan.

Goumaz, L 1964. *Het ambt bij Calvijn* – een samenvatting naar zijn commentaren op het Nieuwe Testament. Franeker: Wever.

Graafland, C 1973. *Waarom nog gereformeed?* Kampen: Kok.

Graafland, C 1987. Gereformeerde Scholastiek V. De invloed van de scholastiek op de Gereformeerde Orthodoxie. *Theologia Reformata*, XXX/1, 4-25.

Graafland, C 1989. *Kinderen van een moeder*. Calvijns visie op de kerk volgens zijn Institutie. Kampen: Kok.

Graafland, C 1999. *Gedachten over het ambt*. Zoetermeer: Boekencentrum.

Haitjema, Th L 1929. *Gebondenheid en vrijheid in een belijdende kerk*. Wageningen: Veenman & Zonen.

Haitjema, Th L 1939. *Het erfgoed der Hervorming*. Wageningen: Veenman & zonen.

Haitjema, Th L 1951. *Nederlands Hervormd Kerkrecht*. Nijkerk: Callenbach.

Haitjema, Th L 1962. *De Heidelbergse Catechismus*. Wageningen: Veenman & Zonen.

Haitjema, Th L 1964. *De nieuwere geschiedenis van Neerlands Kerk der hervorming*. 's-Gravenhage: Boekencentrum.

Hendriks, A N 1977. *Kerk en ambt in de theologie van A A van Ruler*. Amsterdam: Buijten en Schipperheijn.

Heppe, H 1958. *Die Dogmatik der evangelisch-reformierten Kirche*. Moers: Neukirchener.

Heyns, J A 1977. *Die kerk*. Pretoria: NG Kerkboekhandel.

Heyns, J A 1988. *Inleiding tot die Dogmatiek*. Midrand: N G Kerkboekhandel.

Heyns, L 1993. Die amp in krisis: 'n terreinverkenning. NGTT XXXIV/3, 354-362.

Hoedemaker, P J 1904. *De kerk en het moderne staatsrecht*. Amsterdam: HAUM.

Hooijer, C 1848. *Kerkelijke wetten voor de Hervormden in het Koninkrijk der Nederlanden*. Zalt-Bommel: Noman en Zoon.

Hooijer, C 1865. *Oude kerkordeningen der Nederlandsche Hervormde gemeenten*. Zalt-Bommel: Noman en Zoon.

Jacobs, Paul 1959. *Theologie Reformierter Bekenntnisschriften in Grundzügen*. Moers: Neukirchener Verlag.

Jansen, Joh 1952. *Korte verklaring van de Kerkorde der Gereformeerde Kerken*. Kampen: Kok.

Jansen, Joh sj. De bevoegdheid der meerdere vergaderingen, in Grosheide, F W et al (red), *Schild en pijl*, Aflewering 9-10. Kampen: Kok.

- Jonker, H sj. *Liturgische oriëntatie*. Wageningen: Zomer & Keuning.
- Kaptein, R 1971. De geboorteleden van de Nederlandse Hervormde Kerk. Kerk en Theologie, 22ste Jaargang, 27-38. 's-Gravenhage: Boekencentrum.
- Kersten, G H 1980. *Kerkelijk handboekje*. Utrecht: De Banier.
- Koekemoer, J H 1987. Die volkskerkvoorstelling in die Kerkwet van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. HTS 43/1&2, 13-24.
- Koekemoer, J H 1994. Die idioom van die Nederduitsch Hervormde Kerk – 'n Teologiese vraag. HTS 50/1&2, 14-26.
- Kohlbrugge, H F sj. *De eenvoudige Heidelberger*. Catechismuspreken, Derde druk. Franeker: Wever
- Koopmans, J 1939. *De Nederlandsche Geloofsbelijdenis*. Amsterdam: Holland.
- Kuijt, P 1986. *Calvijns levenswerk belicht vanuit zijn brieven*, deel 1. Utrecht: De Banier.
- Kuijt, P 1987. *Calvijns levenswerk belicht vanuit zijn brieven*, deel 3. Utrecht: De Banier.
- Kuyper, A 1883. *Tractaat van de Reformatie der Kerken*. Amsterdam: Höveker & Zoon.
- Kuyper, H H 1899. *De Post-Acta of nahandelingen van de Nationale Synode van Dordrecht in 1618 en 1619 gehouden*. Amsterdam: Höveker & Wormser.
- Kuypers, G 1948. Abraham Kuyper over het gezag der synoden (1). Gereformeerd Theologisch Tijdschrift, 49, 16-40.
- Kuypers, G 1948b. Abraham Kuyper over het gezag der Synoden (slot). Gereformeerd Theologisch Tijdschrift, 49, 100-129
- Langman, H J 1950. Kuyper en de volkskerk. Kampen: Kok.
- Lekkerkerker, A F N 1971. *Oorsprong en funksie van het ambt*. 's-Gravenhage: Boekencentrum.
- Lohman, A F de Savornin & Rutgers, F L 1887. *De rechtsbevoegdheid onzer plaatselijke kerken*. Amsterdam: Wormser.
- Mans, C J 1962. Die owerheid in die Nuwe Testament en by die Reformatore. HTS 18/3, 90-115.
- Marchal, G W 1985. *Jan Koopmans, Dienaar tot de oogst*. 's-Gravenhage: Boekencentrum.

Milner, B C 1970. *Calvin's doctrine of the church*. Leiden: Brill.

Müller, J J P [1981]. Is die kerk volgens kerkregtelike beginsels 'n *universitas* of 'n *societas*? HTS 37/ 3, 38-42.

Nauta, D 1946. Het kerkverband als wezenlijk element voor het bestaan eener Gereformeerde Kerk. *Gereformeerd Theologisch Tijdschrift*, 47, 129-139.

Nauta, D 1961. *Wezel (1568) en Emden (1571)*, in *Opera Minora*. Kampen: Kok.

Nauta, D 1969. *De verbindende kracht van de belijdenisschriften*. Kampen: Kok.

Nauta, D 1971. *Verklaring van De Kerkorde van de Gereformeerde Kerken in Nederland*. Kampen: Kok.

Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Algemene Kerkvergadering 1951. Kerkwet van die Algemene Kerkvergadering 1951. Argief van die Nederduitsch Hervormde Kerk, Pretoria.

Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Algemene Kerkvergadering 1964. Notule van die Algemene Kerkvergadering 1964. Argief van die Nederduitsch Hervormde Kerk, Pretoria.

Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Algemene Kerkvergadering 1967. Notule van die Algemene Kerkvergadering 1967. Argief van die Nederduitsch Hervormde Kerk, Pretoria.

Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Algemene Kerkvergadering 1970. Notule van die Algemene Kerkvergadering 1970. Argief van die Nederduitsch Hervormde Kerk, Pretoria.

Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Algemene Kerkvergadering 1986. Kerkwet van die Algemene Kerkvergadering 1986. Argief van die Nederduitsch Hervormde Kerk, Pretoria.

Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Algemene Kerkvergadering 1989. Notule van die Algemene Kerkvergadering 1989. Argief van die Nederduitsch Hervormde Kerk, Pretoria.

Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Algemene Kerkvergadering 1992. Kerkwet van die Algemene Kerkvergadering 1992. Argief van die Nederduitsch Hervormde Kerk, Pretoria.

Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Algemene Kerkvergadering 1992. Notule van die Algemene Kerkvergadering 1992b. Argief van die Nederduitsch Hervormde Kerk, Pretoria.

Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Algemene Kerkvergadering 1995. Besluitebundel van die Algemene Kerkvergadering 1995. Argief van die Nederduitsch Hervormde Kerk, Pretoria.

Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Algemene Kerkvergadering 1995. Diensboek van die Algemene Kerkvergadering 1995, vyfde hersiene uitgawe 1997. Pretoria: Kital

Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Buitengewone Algemene Kerkvergadering 1997. Kerkorde van die Algemene Kerkvergadering 1997. Argief van die Nederduitsch Hervormde Kerk, Pretoria.

Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Algemene Kerkvergadering 1998. Besluitebundel van die Algemene Kerkvergadering 1998. Argief van die Nederduitsch Hervormde Kerk, Pretoria.

Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. Verklaring van die moderamen van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering na aanleiding van persberigte oor uitsprake van Prof A G van Aarde. Omsendbrief 43/2000, 21 November 2000.

Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Algemene Kerkvergadering 2001. Kerkorde van die Algemene Kerkvergadering 2001. Argief van die Nederduitsch Hervormde Kerk, Pretoria.

Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Algemene Kerkvergadering 2001. Besluitebundel van die Algemene Kerkvergadering 2001b. Argief van die Nederduitsch Hervormde Kerk, Pretoria.

Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Algemene Kerkvergadering 2001. Agenda van die Algemene Kerkvergadering 2001c. Argief van die Nederduitsch Hervormde Kerk, Pretoria.

Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Algemene Kerkvergadering 2001. Notule van die Algemene Kerkvergadering 2001d. Argief van die Nederduitsch Hervormde Kerk, Pretoria.

Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Raad van Finansies. Inligting aan ringsvergaderings 2001e.

Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. Verklaring van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aan lidmate van die Kerk oor Belydenisaangeleenthede, 12 Junie 2002.

Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Almanak en Bybelse dagboek. Jaargang 96, 2002b. Pretoria: Sentik.

Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Almanak en Bybelse Dagboek. Jaargang 97, 2003. Pretoria: Sentik.

Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Raad vir regsadvies. Notule van die komitee vir die herbesinning oor die amp, 24 November 2003b.

Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. Etiese kode vir predikante. Omsendskrywe 14/2003, 7 Oktober 2003c.

Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. Effektiewe funksionering van die Algemene Kerkvergadering. Memorandum in opdrag van die Kommissie van die AKV, Dreyer, W A. Augustus 2003d.

Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Raad vir Regsadvies. Agenda van 'n gewone vergadering gehou op 3 November 2003e.

Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. Omsendbrief 39/2003f as dekkingsbrief vir ingeslote bundel werkstukke, 5 Desember 2003.

Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Kommissie van die Algemene Diakensvergadering. Kerkorde en die diakonaat. Vaartbelyning van die diakonaat, 23 Februarie 2004.

Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. Taakspan reglement soos voorgelê aan die Raad vir Regsadvies tydens sy vergadering van 26 Februarie 2004b.

Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Raad vir Regsadvies. Agenda van vergadering gehou op 26 Februarie 2004c.

Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Werkgroep vir Kerkgeskiedenis en Kerkreg. Notule van stigtingsvergadering gehou op 26 Februarie 2004d.

Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Algemene Diakensvergadering. Agenda van die derde Algemene Diakensvergadering, 14-16 Mei 2004e.

Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Raad vir Regsadvies. Agenda van vergadering gehou op 14 Junie 2004f.

Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Algemene Kerkvergadering 2004. Agenda van die Algemene Kerkvergadering 2004g. Argief van die Nederduitsch Hervormde Kerk, Pretoria.

Nederduitse Gereformeerde Kerk. Algemene Sinode 2002. Kerkorde 2002. Wellington: Lux Verbi.BM.

Nederlandse Hervormde Kerk. Generale Synode 1969. Kerkorde van die Nederlandse Hervormde Kerk 1969. (soos gewysig tot 1985) 's-Gravenhage: Boekencentrum.

Nederlandse Hervormde Kerk. Generale Synode 1969b. Wat is er aan de hand met het ambt? Studierapport over het ambt, aangeboden door de Generale Synode van de Nederlandse Hervormde Kerk, krachtens besluit van haar vergadering van 18 Februarie 1969. 's-Gravenhage: Boekencentrum.

Niesel, W 1938. *Bekennisschriften und Kirchenordnungen*. Zürich: Zollikon.

Niesel, W 1957. *Die theologie Calvins*. München: Kaiser.

Noordmans, O 1981. *Verzamelde werken, Deel 3*. Kampen: Kok.

Noordmans, O 1984. *Verzamelde werken, Deel 5*. Kampen: Kok.

Noordmans, O 1990. *Verzamelde Werken, Deel 8*. Kampen: Kok.

Oberholzer, J P 1960. Die apostolaat van die kerk in hierdie tyd ten opsigte van binne- en buiteland, in Van Wyk, D J C (red), *Stemme uit die verlede I*, volkereverhoudings in Suid-Afrika, 175-179. Pretoria: HAUM.

Oberholzer, J P 1984. Die verantwoordelikheid van die burgerlike owerheid. HTS 40/4, 26-34.

Oberholzer, J P 1985. Die taak van die kerk teenoor die owerheid. HTS 41/1, 14-28.

Oberholzer, J P 1993. Die teologiese eie-aardigheid van die Nederduitsch Hervormde Kerk: Vrae en nuanses. HTS 49/4, 870-886.

Oberholzer, J P 1999. Terug op die pad, in Van Wyk, D J C (red), *20ste eeu Hervormde Teologie*, 449-461. Pretoria: Sentik.

Oelofse, J C [1981]. Die kerk *universitas* of *societas*, juridies besien. HTS 37/3, 49-54.

Olivier, M, 2002. The South African Constitution and freedom of religion: some labour law imperatives and implications. NGTT 43/3&4, 530-542.

Olivier, A R. Dienskontrak of roepingsooreenkoms? Besinning oor die aard van die verhouding leraar – kerkvergadering. Ongepubliseerde lesing gehou by die Kerkreg Werkgemeenskap op 6-7 September 2004, Pretoria.

Oorthuys, G 1948. *De eeuwige jeugd van Heidelberg*. Amsterdam: Holland.

Pelser, G M M 1986. Die Christen en die owerheid volgens Romeine 13: 1-7. HTS 42/3, 515-533.

Pelser, G M M 1990. Die bedieninge in die Nuwe Testament . 'n Onderzoek na historiese wording en prinsipiële regverdigbaarheid. *Praktiese Teologie in Suid-Afrika*. Die bedieninge (ampte) in teorie en praktyk 5 (1) 1990, 1-18.

Pelser, G M M 1995. Die kerk in die Nuwe Testament. HTS 51/3, 645-676.

Pelser, G M M 1999. Die vraag na die noodsaaklikheid van 'n eietydse belydenis: Nuwe Testamenties en hermeneuties beoordeel. HTS 55/2&3, 417-436.

Pelser, G M M 2002. Kerkvorming en –ontwikkeling in die Nuwe-Testamentiese tydvak. HTS 58/4, 1459-1485.

Plomp, J 1967. *Presbyteriaal – episcopaal?* Kampen: Kok.

Plomp, J 1969. De kerkelijke tucht bij Johannes Calvijn. Proefskrif, Vrije Universiteit Amsterdam.

Plomp, J 1971. De kerkorde van Emden, in Nauta, D (red), *De Synode van Emden 1571-1971*, 88-121. Kampen: Kok.

Polman, A D R sj a. *Woord en belijdenis*. Eenvoudige verklaring van de Nederlandse Geloofsbelijdenis, Tweede deel. Franeker: Wefer.

Polman, A D R sj b. *Onze Nederlandshe Geloofsbelijdenis*, Derde deel. Franeker: Wefer.

Pont, A D 1963. Oor die Kerkwet van 1862. HTS 19/I&II, 36-47.

Pont, A D 1969. Aantekeninge oor die toelating tot die amp van dienaar van die Woord van proponente en teologiese studente wat aan die Universiteit van Pretoria voltydys besig is met die dosering van vakke wat as voorbereidend vir die teologiese studie beskou kan word. Memorandum aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. Argief van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, Pretoria.

Pont, A D [1970]. Die vermindering van die ledetal van die Algemene Kerkvergadering. HTS 26/1&2, 118-145.

Pont, A D 1973. *Opsig en tug met verwysing na die afsnyding deur die ban*. Pretoria: NHW-Pers.

Pont, A D [1973]. Tydelik-deeltydse predikante. *Dedicata S P J J van Rensburg*, 97-117.

Pont, A D 1975. *Opsig en Tug met verwysing na die afsnyding deur die ban*. Pretoria: NHW-Pers.

Pont, A D [1976]. Amp en roeping. HTS 32/3&4, 168-180.

Pont, A D [1977]. Skrif en Kerkorde – enkele opmerkings. HTS 33/1&2, 77-90.

Pont, A D [1978]. Waar begin en waar eindig die amp. HTS 34/3, 49-59.

Pont, A D 1981. *Die historiese agtergronde van ons kerklike reg*, Deel 1. Pretoria: HAUM.

Pont, A D [1982]. Die betekenis van die meerdere vergaderinge ten opsigte van hulle gesag, funksie en handeling in die kerk. HTS 38/2&3, 104-135.

Pont, A D 1984. Die priesterskap van die gelowiges en die ampte in die kerk. HTS 40/4, 35-46.

Pont, A D 1985. Die NHK se profetiese verantwoordelikheid teenoor die owerheid in die verlede en vandag. HTS 41/1, 29-48.

Pont, A D [1985]. Thomas Erastus oor die struktuur van die gemeenskap. HTS 41/3, 428-440.

Pont, A D 1985. Die funksie van die belydenis en die dogma in die struktuur van die Nederduitsch Hervormde Kerk en die implikasies daarvan vir die predikant. HTS 41/4, 519-546.

Pont, A D 1987. Die vrye kerk: Enkele opmerkings oor die herkoms en inhoud van die opvatting. HTS 43/1&2, 25-46.

Pont, A D 1989. Die priesterskap van die gelowiges soos Calvyn dit gesien het. HTS 45/2, 451-460.

Pont, A D 1991. *Die historiese agtergronde van ons kerklike reg*, Deel 2. Pretoria: Kital.

Pont, A D 1994. Algemene Kerkgeskiedenis. 'n Inleiding tot die Nederlandse Kerkgeskiedenis: van die beginjare tot 1795. HTS/Supplementum 6.

Pont, A D 1995. Die Reformatoriese kerkbegrip: Enkele groot lyne op grond van Calvyn se uiteensetting. HTS 51/3, 771-791.

Pont, A D 1999. Die Bybels-reformatoriese teologie: omtrek en inhoud, in Van Wyk, D J C (red), *20ste eeu Hervormde Teologie*, 199-211. Pretoria: Sentik.

Pretorius, S P 1982. Die verhouding kerkraad tot meerdere vergadering met spesifieke verwysing na die Algemene Kerkvergadering, in *Die kerk in die wêreld*, 118-129. Pretoria: Kital.

Prinsloo, W S 1988. Die funksionering van die amp in die Ou Testament: Die sg. klassieke profete, in Rossouw, P J (red), *Gereformeerde Ampsbediening*, 24-39. Pretoria: N G Kerkboekhandel.

- Rasker, A J 1981. *De Nederlandse Hervormde Kerk vanaf 1795*. Kampen: Kok.
- Rasker, A J sj. *Christelijke politiek*. Gesprek over de Theocratie. Nijkerk: Callenbach.
- Reid, J. K .S (ed) 1954. *Calvin: Theological treatises*, Vol. XXII. Philadelphia: Westminster Press.
- Ridderbos, H 1971. *Paulus*. Ontwerp van zijn theologie. Kampen: Kok.
- Rieker, Karl 1899. *Grundsätze Reformierter Kirchenverfassung*. Leipzig: Hirschfeld.
- Roijaards, H J 1834. *Hedendaagsch Kerkregt bij de Hervormden in Nederland*, eerste deel. Utrecht: Altheer.
- Rossouw, P J (red) 1988. *Gereformeerde ampsbediening*. Pretoria: N G Kerkboekhandel.
- Rullman, J C 1929. *Doleantie in de Nederlandsch Hervormde Kerk der XIXe eeu*. Kampen: Kok.
- Rutgers, F L 1901. *Calvijns invloed op de Reformatie in de Nederlanden, voor zooveel die door hemzelve is uitgeoefend*. Leiden: Donner.
- Rutgers, F L 1980. *Acta van de Nederlandsche Synoden der zestiende eeuw*, tweede druk. 's-Gravenhage: Martinus Nijhoff.
- Schaff, P S 1931. *The creeds of christendom with a history and critical notes*, vol 1 tot 3. New York and London: Harper & Brothers.
- Scheers, G P 1939. *Philippus Jacobus Hoedemaker*. Wageningen: Veenman.
- Schlink, E 1985. *Ökumenische Dogmatik*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Scholtz, A 2001. Die kerk en die regbank – 'n nabetrugting na aanleiding van die Schreuder-saak. NGTT 42/ 1&2, 184-191.
- Schotel, G D J sj. *De openbare eredienst der Nederl. Hervormde Kerk*. Leiden: Sijthoff.
- Schüle, Charles 1926. *Die Grundlagen des Reformierten Kirchenrechtes*. Basel: Hirzen.
- Schwarz, R 1961. *Johannes Calvins Lebenswerk in seinen Briefen*, Erster Band. Moers: Neukirchener.
- Slotemaker de Bruine, M C 1934. *Calvijn*. Zutphen: Ruys.

Smit, C J 1984. *God se orde vir sy kerk – 'n beskouing oor kerkorde*. Pretoria: NGKB.

Smit, C J 1995. Die kerkregtelike toepassing van die reëls van 'natuurlike geregtigheid' op grond van die Skrif. In die Skriflig 29/3, 395-412.

Smith, D J 1988. Die verhouding tussen kerk en staat: Enkele modelle met verwysing na die reg van opstand teen die staat. HTS 44/2, 434-449.

Spoelstra, B 1989. *Gereformeerde kerkreg en kerkregering*. Handboek by die kerkorde. Pretoria: V&R.

Steenkamp, J J 1984. Calvin on the "State" in the Institutes, in *John Calvin's Institutes his opus magnum*, 353-374. Wetenskaplike bydraes PU vir CHO, Reeks F nommer 28. Potchefstroom: Institute for Reformational Studies.

Steubing, H 1985. *Bekennnisse der Kirche*. Wuppertal: Brockhaus.

Storm, J M G 1989. *Die Voortrekkerkerk 1836-1853*. Pretoria: Kital.

Strauss, P 2000. Die Ned Geref Kerk en 'charismatisering': enkele gedagtes rondom die ampte. NGTT XXXI/1&2, 71-83.

Trimp, C 1990. Het diakonaat van de kerk, in Van 't Spijker, W et al (red), *De Kerk*, 453-471. Kampen: De Groot Goudriaan.

Van Aarde, A G 1994. 'n Redaksionele voorwoord tot die Hervormde Teologiese Studies se Goue Jubileum. HTS 50/1 & 2, 1-5.

Van Aarde, A G & Pelsler, G M M 2001. 'n Oop en vry teologiese debat met werklike diepgang. HTS 57/1 & 2, 7-48.

Van de Beek, A [1988]. Hermeneutiek van het Kerkrecht, in Van 't Spijker W en Van Drimmelen, LC (red), *Inleiding tot de studie van het Kerkrecht*, 59-72.

Van Deelen, H C J [1934]. *Volkskerk, belijdeniskerk, vrije kerk*. Naar het herstel der kerk, Derde serie, nummer 1. Wageningen: Veenman & Zonen.

Van den Heuvel, P 1991. *De Hervormde Kerkorde*. Een praktische toelichting. Zoetermeer: Boekencentrum.

Van der Graaf, J 1989. De twee regimenten in een postchristelijk tijdperk, in Exalto, K, *Een vaste burcht voor de Kerk der eeuwen*. Opstellen opgedragen aan drs. K Exalto ter gelegenheid van zijn zeventigste verjaardag (11 Junie 1989), 115-128. Kampen: Kok.

Van der Linde, G P L 1965. *Die grondbeginsels van die Presbiteriale Kerkregeringstelsel*. Potchefstroom: Pro Rege.

Van der Linde, 1983. *Die Kerkorde*. 'n Verklaring van die Gereformeerde Kerkorde. Potchefstroom: PTP.

Van der Linde, S 1968. Vierhonderd jaar Convent van Wezel, 1568-1968. *Theologia Reformata* Jaargang XI, 210-225.

Van der Linde, S 1971. Van Wezel (1568) naar Emden (1571). *Theologia Reformata* Jaargang XIV, 181-198.

Van der Walt, J J 1976. *Christus as Hoof van die Kerk en die presbiteriale kerkregering*. Potchefstroom: Pro Rege.

Van der Watt, J 2003. Die gang van die geskiedenis tot vandag, in Van der Watt, J (red), *Die Bybel A-Z*, 905-960. Vereeniging: CUM.

Van der Westhuizen, H G 1989. Volkskerk as normale kerkbeskouing, in Botha, S J (red), *Belydende volkskerk*, 48-85. Pretoria: Kital.

Van der Westhuizen, H G 1990. *Kerk en kerstening*. Pretoria: Kital.

Van der Zee, G sj. *De inrichting van onze Kerk*. Naar het herstel der Kerk, Tweede serie, nummer 1. Wageningen: Veenman & Zonen.

Van Eck, E 1991. 'n Sosiaal-wetenskaplike ondersoek na die 'amp' van die ouderling in die Nuwe Testament. *HTS* 47/3, 656-684.

Van Itterzon, G P 1958. *Kerkgeschiedenis en Kerkrecht in onderlinge verband*. Wageningen: Veenman.

Van Itterzon, G P 1971. *Belijnd belijden*. Kampen: Kok.

Van Itterzon, G P 1974. *Het kerkelijk ambt in geding*. Kampen: Kok.

Van Leeuwen, P A 1946. *Het kerkbegrip in de theologie van Abraham Kuyper*. Franeker: Wefer.

Van Loon, J C A 1942. *Het Algemeen Reglement van 1816*. Doktorale proefskrif, Vrije Universiteit van Amsterdam.

Van Meer, B 1892. *De Synode te Emden 1571*. Doktorale proefskrif, Universiteit van Amsterdam.

Van Niftrik, G C 1951. *Zie, de mens!* Beschrijving en verklaring van de Anthropologie van Karl Barth. Nijkerk: Callenbach.

Van Ruler, A A 1945. *Religie en politiek*. Nijkerk: Callenbach.

Van Ruler, A A 1947. *Droom en gestalte*. Amsterdam: Holland.

Van Ruler, A A 1948. *De belijdende kerk in die nuwe kerkorde*. Nijkerk: Callenbach.

Van Ruler, A A 1952. *Bijzonder en algemeen ambt*. Nijkerk: Callenbach.

Van Ruler, A A 1958. *Heeft het nog zin, van 'volkskerk' te spreken?* Geschriften betreffende de orde der Ned Herv Kerk, no 8. Wageningen: Veenman & zonen.

Van Ruler, A A 1973. *Theologisch werk*, deel VI. Nijkerk: Callenbach.

Van 't Spijker, W 1972. *Goddelyk recht en kerkelyke orde bij Martin Bucer*. Apeldoornse Studies. Kampen: Kok.

Van 't Spijker, W 1985. *Luther en Calvijn*. Apeldoornse studies 20. Kok: Kampen.

Van 't Spijker, 1985b. *De Kerk bij Hendrik de Cock*. Apeldoornse studies 21. Kampen: Kok.

Van 't Spijker, W 1987a. *De ambten bij Martin Bucer*. Kampen: Kok.

Van 't Spijker, W et al 1987. *De Synode van Dordrecht in 1618 en 1619*. Houten: Den Hertog.

Van 't Spijker, W 1990a. Episcopalisme, in Van 't Spijker et al (red), *De Kerk*, 301-312. Kampen: De Groot Goudriaan.

Van 't Spijker, W 1990b. Congregationalisme, in Van 't Spijker et al (red), *De Kerk*, 313-325. Kampen: De Groot Goudriaan.

Van 't Spijker, W 1990c. Het presbyteriale-synodale stelsel, in Van 't Spijker et al (red), *De Kerk*, 326-338. Kampen: De Groot Goudriaan.

Van 't Spijker, W et al (red) 1999. *Eschatologie*. Kampen: De Groot Goudriaan.

Van Wyk, B J 1989. Die presbiteriaal-sinodale kerkbegrip met verwysing na die Kerkwet van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Ongepubliseerde DD-proefskrif, Universiteit van Pretoria.

Van Wyk, B J 1991. *Die Presbiteriaal-sinodale Kerkbegrip*. Pretoria: Kital.

Van Wyk, D J C 1992. Prof dr A D Pont: 'n Waardering van sy lewe en werk. HTS 48/3&4, 515-574.

Van Wyk, D J C 1999. Die ander opsie: Kohlbrugge-Hoedemaker-Barth. HTS 55/1, 120-151.

Van Wyk, D J C (jnr) 1999. Jesus die Christus: 'n Hervormde perspektief, in Van Wyk, D J C (red), *20 ste eeu Hervormde Teologie*, 108-119. Pretoria: Sentik.

Van Zyl, F J 1989. Volkskerk en vryekerk, in Botha, S J (red), *Belydende volkskerk*, 86-98. Pretoria: Kital.

Van Zyl, F J 1999. Kerklike verkondiging in dialekties-teologiese perspektief. *HTS* 55/1, 22-47.

**DIE KERKODE EN DIE KERKLIKE REG IN DIE NEDERDUITSCH
HERVORMDE KERK VAN AFRIKA AAN DIE HAND VAN DIE
PRESBITERIAAL-SINODALE KERKBEGRIP**

deur

B J van Wyk

Promotor: Prof dr S J Botha

Departement: Kerkgeskiedenis en Kerkreg

Graad: PhD

Samevatting

Die proefskrif lewer 'n bydrae om die Kerkode en die kerklike reg geldend in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika te meet aan die Presbiteriaal-sinodale kerkbegrip. Laasgenoemde is die kerkregtelike omlyning van die Bybels-Reformatoriese teologie as aanduiding van die teologie wat in die Nederduitsch Hervormde Kerk beoefen word.

Vooraf word historiese aandag geskenk aan die ontstaan en ontwikkeling van die Presbiteriaal-sinodale kerkbegrip wat grootliks deur Calvyn in Genève gevorm is, en daarna in Parys, asook in Nederland verder ontwikkel is. Hier word ook verwys na die Algemeen Reglement van 1816, die 1951 Kerkode van die Nederlandse Hervormde Kerk, asook die 1951 Kerkwet van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika.

Daarna volg 'n beskrywing wat onder Bybels-Reformatoriese teologie as 'n openbaringsteologie verstaan word, objektief van aard, wat die mens as sondaar sien wat deur genade in en deur Jesus Christus regverdig is. Die kerk in dié verband is deur God gewil en leef in die verwagting van die voleinding wanneer Jesus Christus alles in almal sal wees.

'n Uiteensetting van die Presbiteriaal-sinodale kerkbegrip dui die kerk aan wat van die begin af daar was en deur God tot stand gebring, en daarom verbondsmatig van aard is. Ampte word as gawes van God beskou waardeur

God mense wat Hy deur Jesus Christus verlos het, in geloof tot Hom bring. Ampte word deur ampsdraers beklee wat in vergaderings van die ampte byeenkom, om die kerk aan die hand van die Woord van God te regeer.

Die kerk is 'n belydende kerk wat sy geloof met die kerk van alle eeue bely soos in die ekumeniese belydenisskrifte en die drie formuliere van eenheid saamgevat is. Hier word ook verwys na die sakramente, seremonies en kerklike fees- en gedenkdae. Die hoofstuk sluit af met verwysing na die kerklike dissipline, en die verhouding tussen kerk en owerheid.

Laastens word die Kerkorde en die kerklike reg in die Nederduitsch Hervormde Kerk gemeet aan die voorafgaande omskrywing van die Presbiteriaal-sinodale kerkbegrip.

Presbiteriaal-sinodaal

Verbondsmatige kerkbegrip

Bybels-Reformatories

Skrif-belydenis-kerkorde

Anti-hiërargies

Anti-independentisties

Rotasiebeginsel

Skriftuurlike kerkorde

Teokrasie aan die hand van 'n ellips

Kerklike denke voorwaarde vir kerkorde

**THE CHURCH ORDINANCE AND ECCLESIASTICAL LAW IN THE
NEDERDUITSCH HERVORMDE CHURCH OF AFRICA IN THE LIGHT OF
THE PRESBYTERIAL-SYNODAL CHURCH GOVERNMENT**

by

B J van Wyk

Promoter: Prof dr S J Botha

Department: Church History and Church Law

Degree: PhD

Summary

This dissertation presents a contribution to measure the church order and ecclesiastical law in the *Nederduitsch Hervormde* Church of Africa against the Presbyterian-synodal understanding of church government. The latter forms the canonical outline of Biblical Reformative Theology as an indication of the theology currently practiced in the *Nederduitsch Hervormde* Church of Africa.

At the outset a historical overview is given on the origin and development of the Presbyterian-synodal church government that was mainly shaped by Calvin in Geneva and later elaborated upon in Paris, and then further developed in the Netherlands. Reference is also made to the *Algemeen Reglement* of 1816, the 1951 church order of the *Nederlandse Hervormde* Church, as well as the 1951 church order of the *Nederduitsch Hervormde* Church of Africa.

A description is given of what is understood by Biblical Reformative Theology as a revelation theology, which objectively assesses man as a sinner redeemed by grace through Jesus Christ. In this regard the church is willed by God and exists in eschatological expectation when Jesus will be everything in everyone.

An exposition of Presbyterian-synodal church government calls attention to the church's existence from the beginning of time, founded by God, and it is therefore of a covenantal nature. Offices are seen as gifts from God to

mankind to bring those who had been saved by Jesus Christ to faith in Him. Office bearers gather together in an assembly of offices to govern the church according to the Word of God.

The church is a confessing church who confesses its faith with the church of all ages, as summarized in the ecumenical creeds and the three formularies of unity. Reference is also made here to the sacraments, ceremonies, church festivals and days of remembrance. The chapter concludes with a reference to church discipline as well as the relationship between church and state.

Finally the church order and ecclesiastical law in the *Nederduitsch Hervormde* Church of Africa is measured against the previous definition of the Presbyterian-synodal understanding of church government.

Presbyterial Synodal

Covenantal church definition

Biblical Reformative theology

Scripture-creed-church order

Anti hierargical

Anti independential

Rotation principle

Church Order according to Scripture

Theocracy according to an eclipse

Church Order on condition of ecclesiastical principles